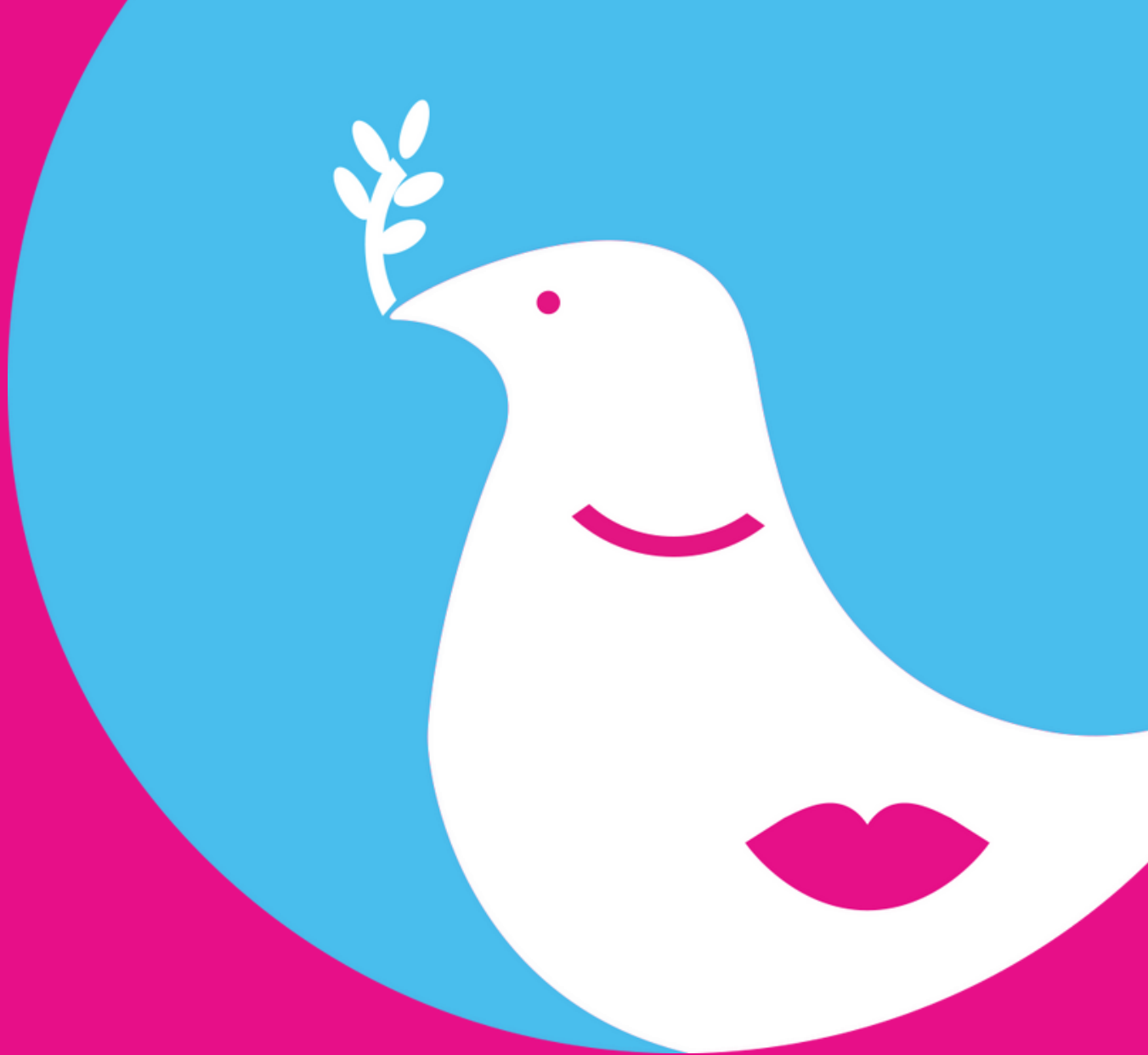

JAARVERSLAG 2024

STICHTING FEMMES FOR FREEDOM

*Defending girls
and women's
rights*

Jan van Nassastraat 102
2596 BW 's-Gravenhage

070-3626506
www.femmesforfreedom.com
info@femmesforfreedom.com

RSIN 851147823
KVK: 54074681
IBAN NL71ABNA0504209744

ZE LEVEN IN ANGST VOOR HUN MAN. MAAR VAAK NET ZOZEER VOOR HUN FAMILIE EN OMGEVING.

IK KEN HET VERDRIET WANT IK HEB ER ZELF OOK IN GEZETEN. TOT IK MIJN MAN VOLGENS HET NEDERLANDS RECHT HEB GEDWONGEN DE SCHEIDING TE ACCEPTEREN.

VOORWOORD

2024 was een jaar van vasthouden en doorbreken. We stonden vrouwen en meisjes bij die vastzaten in huwelijkse onvrijheid, voerden strategische proefprocessen en vertaalden hun ervaringen naar politieke actie.

De uitspraak van de Raad van State was pijnlijk, maar werd een springplank: we zetten de volgende stap richting een wettelijk verbod op het goedpraten van vrouwenbesnijdenis en kregen openlijke steun voor een juridische meldplicht van politici.

De juridische helpdesk bleef de ruggengraat van ons werk: hier komen de verhalen samen die laten zien waar wetgeving en hulpverlening tekortschieten. Uit deze praktijkervaringen halen we de kennis en kracht om structurele veranderingen te realiseren in beleid, wetgeving en rechtspraak.

Een van de belangrijkste mijlpalen van dit jaar was de lancering van onze dochterregeling, een voorstel dat is voortgekomen uit onze hulp aan meisjes die in het buitenland worden vastgehouden, achtergelaten of dreigen te worden uitgehuwelijkt. Met deze regeling willen wij bereiken dat Nederlandse meisjes die onvrijwillig in het buitenland verblijven, actief worden opgespoord en veilig kunnen worden teruggehaald naar Nederland. Hoewel de regeling in 2024 nog niet wettelijk is vastgelegd, kreeg zij direct brede steun van Kamerleden en maatschappelijke organisaties. De dochterregeling staat daarmee symbool voor onze voortdurende inzet om de bescherming van meisjes en vrouwen structureel te verankeren in beleid en wetgeving.

Internationaal klonk onze stem luider dan ooit. In Antwerpen, New York, Venetië, Warschau, Wenen, Gran Canaria en op de Filipijnen agendeerden we ons baanbrekend werk bij

politici, activisten en internationale netwerken en deelden we de Nederlandse aanpak als best practice in de bestrijding van huwelijkse gevangenschap en andere vormen van gendergerelateerd geweld.

Een mijlpaal was het aangenomen amendement van Europarlementariër Assita Kanko in de LIBE-commissie van het Europees Parlement. Geïnspireerd op de hulpverlening die wij in Nederland hebben bevochten voor slachtoffers van huwelijksdwang en achterlating verplicht dit voorstel de 27 EU-lidstaten om consulaire, juridische en psychosociale steun te bieden aan slachtoffers. Als het amendement standhoudt, betekent dit dat onze strijd en onze aanpak straks Europese wet wordt, een historische stap vooruit voor de bescherming van vrouwenrechten in heel Europa.

Met trots presenteer ik in dit jaarverslag de resultaten van een jaar waarin we samen met onze partners, vrijwilligers, donateurs en bondgenoten in de politiek opnieuw hebben laten zien dat verandering mogelijk is. Dank aan iedereen die ons werk steunt, onze visie deelt en onze strijd versterkt. Samen blijven we bouwen aan een wereld waarin ieder meisje en iedere vrouw vrij is om haar eigen leven te leiden.

**HARTELIJK
DANK VOOR UW
ONMISBARE
STEUN!**

Met vriendelijke groet,

Shirin Musa
Directeur Femmes for Freedom

Over Femmes for Freedom	05
Jaaroverzicht	11
Doorgaande strijd: geweld tegen vrouwen	13
Alliantie Jong Gelijk	14
Juridische Helpdesk	15
Internationaal	24
Politieke en maatschappelijke lobby en agendering	30
Op de barricades met Nederlandse NGO's bij de VN	34
Kenniscentrum	35
Media	38

INHOUDSOPGAVE

OVER FEMMES FOR FREEDOM

Femmes for Freedom is de stem van meisjes en vrouwen die structureel niet gehoord worden door de overheid, reguliere hulporganisaties en vaak ook binnen hun eigen gemeenschap of familie. Wij strijden voor hun recht op zelfbeschikking: het fundamentele mensenrecht om je leven vorm te geven op je eigen voorwaarden, vrij van drang, dwang of geweld. Relaties, seksualiteit, geld: ieder meisje en iedere vrouw moet daar zelf over kunnen beschikken. Geen uitzonderingen. Geen belemmeringen.

Toch is dat in Nederland nog lang niet vanzelfsprekend. Vrouwen en meisjes met een migratieachtergrond worden vaak geconfronteerd met onzichtbare onvrijheid: opgelegde huwelijken, financiële afhankelijkheid, seksueel taboe, uitsluiting in het gezin, in de gemeenschap en in de samenleving. aarbovenop komen hardnekkige vooroordelen en blinde vlekken bij instellingen die hen zouden moeten beschermen. Bij Femmes for Freedom

geloven we in een samenleving waarin ieder meisje en iedere vrouw – ongeacht afkomst, religie of cultuur – vrij is om haar eigen weg te gaan. Wij staan naast hen, geven juridische en maatschappelijke ondersteuning, en helpen hen hun stem te vinden. Maar we stoppen daar niet: we bouwen aan structurele systeemverandering. Want alleen met nieuwe wetgeving, beter beleid en toegankelijke hulpverlening kunnen vrouwen écht hun rechten opeisen en krijgen hun verhalen eindelijk de urgentie en aandacht die ze verdienen.

Femmes for Freedom is geen traditionele vrouwenrechtenorganisatie. Wij zijn een juridische en maatschappelijke beweging, opgericht voor en door de doelgroep: bi-culturele meisjes en vrouwen die leven in onzichtbare onvrijheid en onaanvaardbare ongelijkheid. Wij combineren activisme met rechtskennis, beleid met praktijk, en strijden met alle democratische en juridische middelen – voor het individu én voor structurele verandering.

Onze aanpak is scherp, praktisch en effectief, omdat wij de realiteit van deze vrouwen van binnenuit begrijpen. Wij benoemen wat anderen laten liggen en komen met concrete voorstellen voor wetgeving, hulpverlening en beleid. We wachten niet op subsidie of politieke steun, want de nood is te hoog.

Sinds onze oprichting hebben we thema's als huwelijksgevangenschap, verborgen vrouwen en financiële onderdrukking op de kaart gezet. Pas nadat wij agenderen, volgen kenniscentra en instellingen. Als feministische watchdog blijven we de wetten, regelingen en voorzieningen waarvoor we hebben gestreden nauwlettend volgen. Want erkenning op papier is niet genoeg – het moet werkelijkheid worden in het leven van meisjes en vrouwen.

Femmes for Freedom zet zich in tegen de volgende problemen die de vrijheid, veiligheid en rechten van vrouwen en meisjes ondermijnen:

- Huwelijksdwang
- Kindhuwelijken
- Gedwongen achterlating in het buitenland
- Polygamie
- Huwelijksgevangenschap: vrouwen die tegen hun wil vastzitten in een huwelijk doordat de man een religieuze echtscheiding weigert
- Verborgene vrouwen: vrouwen die sociaal of fysiek worden geïsoleerd van de buitenwereld
- Eergerelateerd geweld
- Genitale verminking (vrouwelijke genitale verminking – VGV)
- Seksuele onvrijheid en controle over seksualiteit
- Maagdenvliescontroles en hersteloperaties
- Economisch geweld en financiële afhankelijkheid
- Tekortkomingen in vrouwenopvang en ontoegankelijke hulpverlening
- Juridische en feitelijke handelingsonbekwaamheid van vrouwen
- Schadelijke traditionele praktijken, waaronder femicide, foeticide, en het beschuldigen van vrouwen van voodoo of het aanroepen van djinns (geesten)
- Het gebrek aan internationale erkenning en agendering van huwelijksgevangenschap als mensenrechtenschending

Wij bieden praktische hulp en advies aan vrouwen en meisjes die door deze problemen in moeilijkheden komen als zij zich niet door de hulpverlening geholpen worden, als ze zich niet begrepen voelen of als ze zich niet geholpen voelen. Ook worden we regelmatig door de hulpverlening om advies gevraagd om mee te denken in complexe zaken. We streven naar adequaat overheidsbeleid op deze onderwerpen en brengen deze kwesties onder de aandacht van de betrokken gemeenschappen, de (inter)nationale politiek en hulpverleningsorganisaties

PIJLERS

De expertise van Femmes for Freedom ligt in het signaleren van praktische problemen en het omzetten daarvan in effectieve wetgeving, beleid en hulpverlening ter bescherming van meisjes en vrouwen. Onze organisatie werkt met vijf pijlers die onze werkzaamheden sturen en bijdragen aan de noodzakelijke veranderingen voor vrouwenemancipatie:

1. Juridische Helpdesk

De juridische helpdesk is het kloppend hart van Femmes for Freedom. Hier vangen we de signalen op van meisjes en vrouwen die vastlopen in het systeem: wanneer wetten tekortschieten, wanneer hulpverlening hen niet begrijpt, en wanneer bestaande protocollen hen niet beschermen. Slachtoffers van huwelijkse onvrijheid kunnen bij ons terecht voor juridische ondersteuning en, waar nodig, aanvullende hulp.

Wat ons onderscheidt, is onze creatieve en oplossingsgerichte benadering. Waar reguliere hulpverlening vastloopt op regels en beleidskaders, bieden wij maatwerk dat recht doet aan de complexe realiteit van vrouwen uit patriarchale gemeenschappen. Onze diepgaande expertise op het gebied van

huwelijkse gelijkheid leidt ertoe dat steeds meer hulpverleningsinstanties actief naar ons doorverwijzen.

We begeleiden vrouwen die buiten het bereik vallen van gesubsidieerde rechtsbijstand, zoals achtergelaten vrouwen die vanuit hun land van herkomst een verblijfsvergunning aanvragen. Ook adviseren we advocaten inhoudelijk bij zaken rondom huwelijkse gevangenschap, polygamie en andere vormen van huwelijkse onvrijheid. Daarnaast voeren we strategische proefprocessen om juridische hiaten zichtbaar te maken en precedentwerking te creëren.

De kennis en signalen die we opdoen in onze helpdesk vormen de basis voor onze politieke lobby: we vertalen individuele problemen naar structurele oplossingen en zetten ons in voor wetgeving, beleid en systemen die wél werken voor vrouwen. Tegelijkertijd bouwen we met deze aanpak aan zusterschap en empowerment: vrouwen voelen zich gesteund, gesterkt en minder alleen. Want naast juridische hulp bieden we ook erkenning, solidariteit en perspectief.

2. Kenniscentrum

Femmes for Freedom hanteert een evidence-based aanpak. Ons kenniscentrum speelt hierin een sleutelrol. Het is gebouwd op een stevige basis van data, wetenschappelijke inzichten en diepgaande kennis van de doelgroep. We verzamelen informatie uit een breed spectrum van bronnen: van hulpzoekenden, migrantenorganisaties en advocaten tot sociale rechters, wetenschappers en religieuze gezagsdragers. Het kenniscentrum stelt ons in staat om de omvang en aard van huwelijkse onvrijheid in Nederland nauwkeurig te analyseren, relevante thema's te agenderen en de nodige gegevens te verzamelen voor effectieve beleidsbeïnvloeding. Daarbij volgen we ook actief de ontwikkelingen in het buitenland, zodat we internationale trends, jurisprudentie en best practices kunnen benutten en vertalen naar de Nederlandse context.

Onze focus ligt op onafhankelijk en kritisch onderzoek. We functioneren als een wetenschappelijke waakhond, benadrukken het belang van culturele en gendergevoeligheid in dataverzameling, monitoren regionale en nationale rapporten, onderhouden een academisch netwerk en publiceren in vakbladen en onderzoeksplatforms. Zo versterken we de kennisbasis onder ons werk en dat van onze partners.

3. Politieke en Maatschappelijke Agendering en Lobby

Femmes for Freedom signaleert problemen van meisjes en vrouwen uit onze doelgroep via actieve dialoog. We luisteren naar hun zorgen en ideeën, en vertalen die naar concrete, uitvoerbare voorstellen voor politici en beleidsmakers. Tegelijkertijd bieden we vrouwen een platform om hun verhaal te delen, wat niet alleen hun eigen kracht versterkt, maar ook de politieke urgentie vergroot. We begeleiden slachtoffers, brengen hun ervaringen onder de aandacht van media en politiek, en reageren proactief op maatschappelijke en politieke ontwikkelingen. Door deze aanpak zetten we veranderingen in gang op het niveau van wetgeving, beleid en hulpverlening. Zo dragen we bij aan structurele systeemverandering. Politici, ambtenaren en kennisinstellingen raadplegen ons steeds vaker voor inhoudelijke input, wat onze impact en effectiviteit vergroot. Met deze werkwijze hebben we inmiddels vele duizenden meisjes en vrouwen geholpen om hun rechten op te eisen en een zelfstandig leven op te bouwen.

4. Preventie en Voorlichting

Preventie is essentieel in de strijd tegen geweld en schendingen van vrouwenrechten. Femmes for Freedom zet zich actief in om eengerelateerd geweld, waaronder huwelijksdwang, huwelijksgevangenschap en gedwongen achterlating, te voorkomen.

Wij ontwikkelen al onze activiteiten, campagnes en voorlichtingsmaterialen samen met de doelgroep zelf, de meisjes en vrouwen om wie het gaat, en met professionals uit het veld. Zo sluiten onze interventies niet alleen aan bij hun leefwereld en ervaringen, maar vormen ze ook een aanvulling en vernieuwing op het bestaande aanbod.

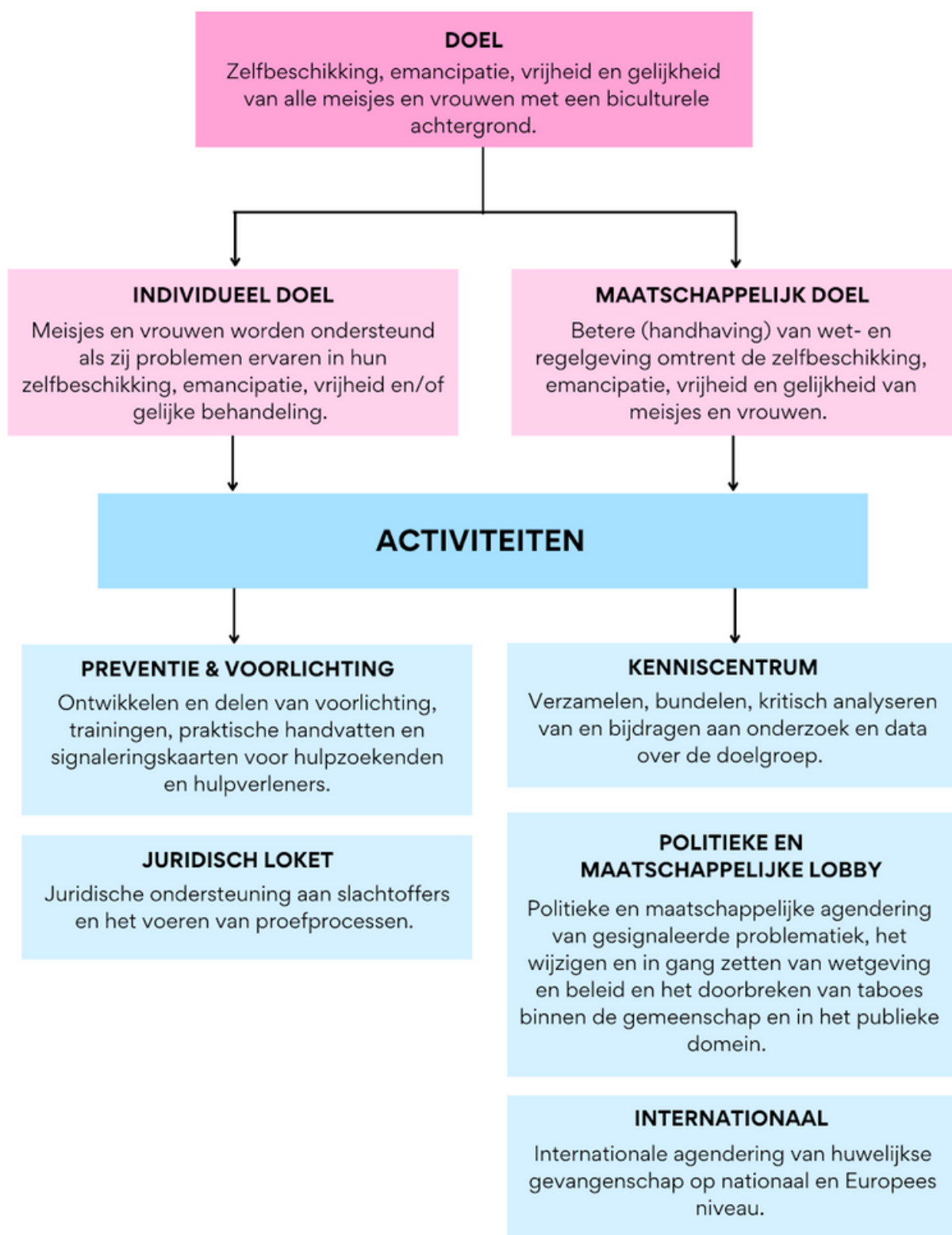
Onze aanpak richt zich zowel op het individu in nood als op de omstander die kan ingrijpen. We vergroten het bewustzijn over signalen van geweld en bieden handelingsperspectieven om tijdig en doeltreffend op te treden. Daarbij leggen we de nadruk op zelfredzaamheid, goede zorgtoeleiding, empowerment, emancipatie, het voorkomen van geweld en het doorbreken van gewelddadige situaties, zodat vrouwen weten hoe ze er niet alleen in verstrikt raken, maar er ook veilig uit kunnen komen.

5. Internationaal

Nederland is het eerste land ter wereld dat huwelijksgevangenschap wettelijk heeft erkend en daartegen concrete maatregelen heeft genomen. Daardoor is er wereldwijd veel belangstelling voor de Nederlandse aanpak en groeit de vraag naar onze expertise. Femmes for Freedom bouwt hierop voort door te focussen op de juridische empowerment van migrantenvrouwen en door huwelijksgevangenschap internationaal, met name in Europa, op de agenda te zetten. Dit thema overstijgt grenzen: vrouwen kunnen in hun land van herkomst worden beschuldigd van overspel of in Nederland sociale uitsluiting ervaren. Internationale samenwerking is daarom essentieel in de strijd voor zelfbeschikking en de agendering van huwelijksgevangenschap.

PIJLERS

Femmes for Freedom

ORGANISATIE

Femmes for Freedom werd geleid door een vierkoppig, vrijwillig bestuur. In 2024 bestond het team uit Shirin Musa als directeur (1 fte, vaste dienst), Nigar Halmurat als projectondersteuner (tijdelijk in dienst voor vier dagen per week), Excausee Maya als projectondersteuner (tijdelijk in dienst voor drie dagen per week) en Sofia Gkaitis als projectmedewerker (tijdelijk in dienst voor drie dagen per week).

Daarnaast werkte Femmes for Freedom samen met externe tijdelijke krachten, zoals zzp'ers en bureaus, en met vrijwilligers en stagiaires die op verschillende manieren bijdroegen aan de uitvoering van het werk. In totaal waren er ongeveer 25 actieve vrijwilligers betrokken bij de organisatie. Een deel van hen nam deel aan focusgroepen, zodat het perspectief van meisjes en vrouwen uit onze doelgroep goed werd meegenomen in onze activiteiten. Ook bij het project Jong Gelijk hebben stagiaires social work zich actief ingezet. Femmes for Freedom had de ANBI-status.

IMPACT

Het bevechten van vrouwenrechten is historisch gezien altijd een strijd geweest. Onze grassrootsaanpak heeft echter aantoonbaar effect. Dankzij onze juridische expertise, praktische kennis, onbevreesdheid, lobbykracht en breed gesteunde opiniestukken maken we daadwerkelijk verschil voor duizenden meisjes en vrouwen.

De grootste kracht van Femmes for Freedom ligt in het maatschappelijk en politiek agenderen van huwelijks- onvrijheid en het bevorderen van gendergelijkheid binnen migranten- en vluchtelingengemeenschappen.

Onze inspanningen hebben geleid tot wetwijzigingen, nieuwe wetgeving, nieuwe vormen van hulpverlening en verbeterd overheidsbeleid. Deze veranderingen helpen niet alleen duizenden vrouwen vandaag, maar komen ook toekomstige generaties ten goede.

Wij blijven ons inzetten voor structurele en duurzame verandering. Naast onze politieke en maatschappelijke lobby zetten wij juridische middelen in tegen discriminatie en geweld jegens vrouwen, ondersteunen wij individuele meisjes en vrouwen die te maken hebben met complexe vormen van geweld, en voeren wij proefprocessen tegen predikers van haat en geweld tegen vrouwen.

JAAROVERZICHT

2024 was een jaar van strijd, invloed en internationale erkenning. Femmes for Freedom bleef zich met volle kracht inzetten voor vrouwen en meisjes die te maken hebben met dwang, onderdrukking en ongelijkheid. Onze inzet werd gezien van Den Haag tot New York, van Brussel tot Venetië en Warschau, en leidde tot concrete resultaten in beleid, wetgeving en bewustwording.

Januari

- Tijdens de jaarlijkse VN-briefing (CSW68) riep Shirin Musa de Nederlandse overheid op tot beter beleid tegen online seksueel en gendergerelateerd geweld. Als lid van het Nederlandse CEDAW-netwerk droeg Femmes for Freedom bij aan het schaduwrapport Mind the Gap, waarin samen met 90 organisaties werd gewaarschuwd dat genderneutraal beleid de positie van biculturele vrouwen verzwakt.

Februari

- Femmes for Freedom werkte in Gran Canaria samen met activisten, academici en politici aan de erkenning van huwelijkse gevangenschap in Spanje.
- Binnen de alliantie Jong Gelijk, onder penvoerderschap van Rutgers, droeg Femmes for Freedom bij aan het onderzoek "Vrouw zijn is soms chill" naar gender- en seksualiteitsnormen onder jongeren, met speciale aandacht voor biculturele meiden.

Maart

- Het werk van Femmes for Freedom hing in het VN Hoofdkwartier. Shirin Musa vertegenwoordigde Femmes for Freedom bij de VN-tentoonstelling Portraits of Progress.
- New York en bij Women in Charge van Diane von Fürstenberg. Femmes for Freedom presenteerde daar haar werk en legde waardevolle contacten met internationale feministische leiders.

April

- Dankzij Europarlementariër Assita Kanko werd een belangrijk amendement aangenomen dat consulaire steun garandeert voor slachtoffers van gedwongen huwelijk en huwelijkse gevangenschap.
- Tijdens het Algemeen Overleg Emancipatieonderstreepte Sarah Dobbe (SP) het belang van structurele steun aan grassrootsorganisaties zoals Femmes for Freedom.

- Tegelijkertijd bleef Femmes for Freedom bij de Vaste Kamercommissie voor Justitie en Veiligheid pleiten voor de erkenning van huwelijkse uitbuiting in het wetsvoorstel Modernisering strafbaarstelling mensenhandel.

Augustus – September

- Femmes for Freedom nam deel aan de Vital Voices Global Dialogue Week in Venetië en aan de Global Summit in Warschau, waar werd samengewerkt met wereldleiders als Leymah Gbowee, Nadia Murad, Jacinda Ardern en Oprah Winfrey.
- Daarnaast werd het door Femmes for Freedom ingestelde hoger beroep tegen de gemeente Den Haag inhoudelijk behandeld door de Raad van State, vanwege het uitblijven van maatregelen tegen de As Soennah-moskee, die vrouwenbesnijdenis aanmoedigde.
- Ook nam Femmes for Freedom deel aan het jubileum van Women Against Violence Europe (WAVE) in Wenen, waar we onze Nederlandse juridische successen konden presenteren en het belang van juridisch activisme onderstreepten, een aanpak die door vele Europese partners als voorbeeld en inspiratiebron werd genoemd.

November

- Femmes for Freedom ontving een delegatie uit Armenië die interesse toonde in onze aanpak van huwelijkse gevangenschap.
- In Antwerpen verzorgde Femmes for Freedom trainingen voor professionals en activisten.
- Tijdens Orange the World lanceerde Femmes for Freedom de dochterregeling om meisjes beter te beschermen tegen huwelijksdwang en achterlating.

December

- De Raad van State deed uitspraak in de zaak die Femmes for Freedom had aangespannen tegen de gemeente Den Haag. De uitspraak, waarin de vrijheid van godsdienst zwaarder werd gewogen dan het recht van meisjes en vrouwen op lichamelijke integriteit, noemde Femmes for Freedom teleurstellend en zorgwekkend. Kamerleden Sarah Dobbeen Bente Becker stelden hierover Kamervragen.
- Femmes for Freedom stond een vrouw bij die na veertien jaar in huwelijkse gevangenschap hoger beroep instelde om haar recht op vrijheid en zelfbeschikking juridisch af te dwingen. Femmes for Freedom dacht inhoudelijk mee en ondersteunde haar in deze rechtszaak.

DOORGAANDE STRIJD

STOP HET PREDIKEN VAN GEWELD TEGEN VROUWEN

Femmes for Freedom voert sinds 2020 een voortdurende strijd tegen het prediken en goedpraten van geweld tegen vrouwen. In Den Haag hebben wij een handhavingsverzoek ingediend tegen de As Soennah Moskee vanwege het aanbevelen van vrouwelijke genitale verminking.

In datzelfde jaar werd de prediker van de As Soennah Moskee door de rechtbank veroordeeld tot een taakstraf van 80 uur voor het aanbevelen van vrouwenbesnijdenis. In hoger beroep volgde echter vrijspraak, omdat het Hof oordeelde dat niet bewezen was dat hij daadwerkelijk had aangezet tot deze gewelddadige verminking van vrouwen.

Femmes for Freedom was geschokt door deze uitspraak, een klap in het gezicht van de 41.000 vrouwen in Nederland die al slachtoffer zijn geworden en van de 4.200 meisjes die gevaar lopen. Hoewel het Openbaar Ministerie aanvankelijk cassatie aankondigde, werd dat besluit later ingetrokken.

Ons hoger beroep bij de Raad van State tegen het besluit van de Haagse burgemeester om niet handhavend op te treden hebben we verloren. De Raad van State oordeelde dat de vrijheid van godsdienst zwaarder weegt dan de bescherming van meisjes en vrouwen tegen geweld en onderdrukking, en dat de burgemeester niet kon optreden omdat er geen wet in formele zin is die dit prediken verbiedt.

Deze uitkomst bevestigt de noodzaak van wettelijke verheldering. Femmes for Freedom zet zich daarom in voor nieuwe wetgeving die het goedpraten of aanbevelen van geweld tegen vrouwen expliciet strafbaar stelt.

Onze strijd gaat onverminderd door. Femmes for Freedom blijft zich inzetten voor handhaving, gerechtigheid en de bescherming van vrouwenrechten, in lijn met nationale wetgeving, mensenrechtenverdragen en internationale jurisprudentie.

ALLIANTIE JONG GELIJK

Verandering realiseren is een gezamenlijke inspanning, en daarom zijn we verheugd een vijfjarige samenwerking te kunnen aankondigen binnen de Alliantie Jong Gelijk, een alliantie voor en door jongeren, in partnerschap met Rutgers, Nationale Jeugdraad en Colored Collective.

Deze alliantie streeft ernaar jongeren de ruimte en vrijheid te bieden voor het ontdekken en verkennen van hun gender en seksualiteit, essentieel voor hun emancipatie en zelfbeschikkingsrecht. Dit unieke verbond, ondersteund door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OC&W), vormt een krachtige coalitie gericht op het vroegtijdig stimuleren van de emancipatie van jongeren.

Door jongeren vroeg te ondersteunen in hun ontwikkeling, stellen we hen in staat om met meer zelfvertrouwen en kennis hun eigen identiteit en seksualiteit vorm te geven, waarmee we een fundament leggen voor hun recht op zelfbeschikking.

JURIDISCHE HELPDESK

Het kloppende hart van Femmes for Freedom is de juridische helpdesk. Hier melden zich vrouwen en meisjes die vastlopen in de reguliere hulpverlening of de weg daarnaartoe niet kennen. Vaak worden zij juist door instanties naar ons doorverwezen vanwege onze unieke expertise en het vermogen om maatwerk te bieden. Ook professionals binnen de hulpverlening raadplegen ons regelmatig, wat onze bijzondere positie in het veld onderstreept.

De signalen uit de helpdesk vormen de basis van ons kenniscentrum. Door de binnenkomende casussen analyseren wij structurele knelpunten in wetgeving, beleid en hulpverlening. Deze inzichten vertalen we naar concrete aanbevelingen en voorstellen voor systeemverandering richting politiek en bestuur. De meeste hulpvragen kunnen snel beantwoord worden, maar sommige dossiers zijn complex en arbeidsintensief. Het gaat onder meer om:

- Zaken waar nog niet eerder over is geprocedeerd, zoals de bevoegdheid van de rechter in transnationale gevallen van huwelijkse gevangenschap;
- vragen over polygamie en financieel geweld;
- vrouwen die in de jaren tachtig gedwongen zijn achtergelaten in Marokko en nu zonder verblijfsstatus terugkeren naar Nederland;
- vrouwen die door achterlating of uithuwelijking buiten de EU hun Nederlandse nationaliteit zijn verloren en niet worden bijgestaan door ambassades of Buitenlandse Zaken;
- internet-huwelijken die leiden tot gedwongen isolement;
- de ontoegankelijkheid van de vrouwenopvang.

In 2024 kwamen daar nieuwe ontwikkelingen bij: Femmes for Freedom ontvangt steeds vaker hulpverzoeken van vrouwen uit Iran en Afghanistan die vragen om ondersteuning bij vertrek naar Nederland en asiel, evenals van vrouwen en gezinnen die momenteel in Oost-Europese landen verblijven en hier asiel willen aanvragen.

Deze vrouwen en gezinnen kunnen wij helaas niet helpen, omdat onze expertise zich richt op Nederlandse vrouwen en vrouwen met een verblijfsstatus in Nederland.

De complexe zaken worden behandeld door de directeur en een vrijwillige jurist. Zij voeren de intake, doen juridisch onderzoek, begeleiden vrouwen bij instanties, stellen stukken op voor advocaten en bieden nazorg.

In 2024 heeft Femmes for Freedom advies en ondersteuning geboden in 34 complexe zaken. Deze betroffen vooral huwelijkse gevangenschap, huwelijksdwang, kindhuwelijken, polygamie, gedwongen achterlating, financieel geweld, afhankelijk verblijfsrecht en gedwongen isolement. Onze juridische expertise blijft cruciaal in het zichtbaar maken én aanpakken van deze structurele misstanden.

CASUS 1: VOORMALIG KINDBRUID NADIA

De zaak van Nadia begon in 2023 en is in 2024 intensief voortgezet. Nadia, een Afghaans-Nederlandse vrouw, werd op veertienjarige leeftijd door haar ouders meegenomen naar Afghanistan en uitgehuwelijkt aan een volwassen man in ruil voor 10.000 dollar. Achttien jaar later wist zij te ontsnappen en bereikte de Nederlandse ambassade in Pakistan. Daar kreeg ze echter geen hulp, omdat ze volgens de Rijkswet op het Nederlanderschap haar Nederlandse nationaliteit had verloren na een verblijf van meer dan dertien jaar buiten Nederland en de EU. Hierdoor bevond zij zich in een levensbedreigende situatie: illegaal in Pakistan en met het risico te worden uitgezet naar Afghanistan.

Via Facebook wist Nadia contact te leggen met een jeugdvriend in Nederland, die de politie inschakelde. De politie verwees naar Buitenlandse Zaken en het Landelijk Knooppunt Huwelijksdwang en Achterlating, die beiden aangaven niets te kunnen doen. Ook Vluchtelingenwerk kon geen hulp bieden en verwees Nadia door naar Femmes for Freedom.

Femmes for Freedom kwam onmiddellijk in actie en wist via intensieve lobby en druk op Buitenlandse Zaken een laissez passer voor Nadia te realiseren. Dit gebeurde ondanks aanvankelijk wantrouwen en een gebrek aan adequate hulp vanuit de ambassade. Eenmaal in Nederland kreeg Nadia te horen dat ze geen recht op opvang had, omdat zij formeel geen verblijfsstatus meer had. Haar zaak loopt nog steeds: zij heeft haar Nederlanderschap nog niet teruggekregen en wil aangifte doen tegen haar ouders wegens mensenhandel, mishandeling en achterlating.

Over haar zaak zijn Kamervragen gesteld en raadsvragen ingediend in Haarlem en Den Haag. Naar aanleiding van Nadia's situatie heeft Femmes for Freedom het Meldpunt Verdwenen Vrouwen opgericht, dat aandacht vraagt voor bi-culturele meisjes en vrouwen die zonder onderzoek of alarm van de radar verdwijnen. Dit initiatief heeft inmiddels geleid tot raadsvragen in Rotterdam, Tilburg en Nijmegen.

In 2024 heeft Femmes for Freedom Nadia verder ondersteund bij haar pogingen om haar Nederlandse nationaliteit terug te krijgen, haar begeleid bij de politie en geholpen met het vinden van juridische bijstand. Medewerkers van Femmes for Freedom zijn meerdere keren met haar meegegaan naar advocaten.

Nadia's zaak is een belangrijke inspiratiebron geweest voor de dochterregeling, waarvoor Femmes for Freedom in 2024 intensief heeft gelobbyd bij Kamerleden. Haar situatie vormt daarnaast een juridisch en moreel uitgangspunt voor onze inzet om de Rijkswet op het Nederlanderschap te wijzigen. Wij pleiten ervoor dat meisjes en vrouwen die langdurig onvrijwillig in het buitenland hebben verbleven – bijvoorbeeld door uithuwelijking, achterlating of isolement – niet automatisch hun Nederlanderschap of verblijfsrecht verliezen. Bij de lancering van de dochterregeling is Nadia's verhaal ook belicht in De Telegraaf, waarmee het brede publiek werd gewezen op deze structurele onrechtvaardigheid.

■ IN NEDERLAND VROUWEN ZITTEN GEVANGEN IN BUITENLAND

UITGEHUWELIJKT EN MISHANDELD

Honderden vrouwen met de Nederlandse nationaliteit leven in een gedwongen huwelijk in het buitenland. Nadia was een van hen, maar zij wist te ontsnappen uit Afghanistan. „Ik ben achttien jaar mishandeld.”

Toen ze 12 jaar was en zou beginnen aan haar Cito-toetsen op een school in Limburg, verdween Nadia (32) van de aardbodem. Althans, niemand in Nederland wist waar het Afghaans-Nederlandse meisje was gebleven. „Mijn vader had mij mee teruggenomen naar Afghanistan en uitgehuwelijkt”, vertelt Nadia (niet haar echte naam, red.). Verkocht. „Tienduizend dollar kreeg hij voor me.”

Vorig jaar wist Nadia, na achttien jaar, aan haar gewelddadige schoonfamilie in Kandahar te ontsnappen en uit te wijken naar Pakistan. Met hulp van vrouwen-rechtenorganisatie Femmes For Freedom (FFF) keerde ze terug naar Nederland.

Nu vertelt ze haar verhaal aan de keukentafel bij Shirin Musa (47), directeur van FFF, in Rotterdam. Nadia is haar Nederlandse paspoort kwijt wegens haar langdurige verblijf in het buitenland. Musa: „Haar verhaal staat symbool voor dat van honderden vrouwen die hun Nederlandse nationaliteit en verblijfsrecht zijn kwijtgeraakt als gevolg van een gedwongen huwelijk, vol seksueel geweld, in het huwelijk.”

Asielsysteem

Nadia's tragische persoonlijke geschiedenis is ook een illustratie bij het falen van het Nederlandse asielsysteem. „Mijn vader was vrachtwagenchauffeur”, vertelt de kleine Afghaanse, in gebrekkig Nederlands met licht Limburgs accent. „Hij vluchtte ooit naar Nederland en haalde mij later op uit Afghanistan, samen met mijn stiefmoeder, een nare vrouw die mij gebruikte als huisslaaf.”

Haar biologische moeder bleef achter in Kandahar. Musa: „De familie van Nadia's vader in Kandahar had een conflict met een andere familie. Dat is opgelost door Nadia's vader te laten trouwen met een vrouw uit die andere clan. Die heeft zich voorgedaan als Nadia's biologische moeder en is uiteindelijk naar Nederland gekomen. Feitelijk leeft haar vader dus polygaam.”

Nadia bleef achter bij haar biologische moeder en werd na twee jaar opgehaald door haar schoonfamilie. Musa: „Het huwelijk

moest worden geconsumeerd.” Nadia: „Al die jaren hielden ze mij gevangen. Ik mocht het huis niet uit en werd geslagen, vooral door mijn man en mijn schoonmoeder.” Ze kreeg vier kinderen. „Die waren bang voor hun vader, want hij sloeg hen ook. Twee van hen heb ik naar mijn moeder gestuurd, die heeft ze opgehaald. Mijn man kon dat niks schelen.”

Dankzij de hulp van een bezorgde broer slaagde Nadia er uiteindelijk in om aan haar schoonfamilie te ontkomen. „Mijn broer zei: Nadia, je moet daar weg, dit gaat nooit veranderen. Als jij niet vlucht, moet ik je vermoorden om jou te bevrijden.”

De broer gaf haar een mobiele telefoon om in het geheim mee te kunnen communiceren. Nadia: „Op een dag ben ik in boerka het huis uit gegaan met twee van mijn zontjes en ben in riksja's naar de grens met Pakistan gevlucht. Ik zei tegen de chauffeurs dat mijn vader was overleden en dat ze haast moesten maken.” Haar zontjes, hoe jong ook, waren haar vrijgeleide. „Doordat ik mannen bij mij had, werd ik onderweg niet lastiggevallen. En doordat ik een

boerka droeg en afgetrapte slippers aan had, dachten mensen dat ik hun oma was, niet een jonge vrouw.”

Wraak

Haar broer trof ze in Islamabad, de hoofdstad van Pakistan. „Hij is nu elders in Pakistan ondergedoken omdat de familie van mijn man hem zoekt en wraak wil nemen.”

Bij de Nederlandse ambassade in Islamabad vertelde Nadia haar verhaal en liet ze klassenfoto's zien van haar oude school. „Ik wilde terug naar Nederland. Dat mijn vader en stiefmoeder daar waren en mij hadden achtergelaten, voelde als onrecht.”

Maar ze was inmiddels haar Nederlanderschap kwijtgeraakt. Musa, geboren in Pakistan: „Via Facebook vond Nadia een jeugdvriend terug, uit Limburg. Die heeft hem en aarde voor haar bewogen. Hij is naar de politie gegaan, kwam uit bij VluchtelingenWerk en die hebben uiteindelijk FFF ingeschakeld. Wij schreven een brief aan Wopke Hoekstra, toenmalig minister, met als strekking: als Nadia iets over-

Shirin met 'Nadia', op de rug gefotografeerd. Nadia moest een ontsnapingsplan bedenken om uit Afghanistan weg te komen, omdat ze haar Nederlanderschap was kwijtgeraakt.

FOTO RIAS IMMINK

komt, heeft Nederland – dat zich immers verzet tegen huwelijksdwang en seksueel geweld – een groot probleem. Officieel moeten deze vrouwen worden opgespoord en hebben ze recht op hulp: op bescherming ter plekke en op een vliegticket naar Nederland. Dat heeft Han ten Broeke, destijds VVD-Kamerlid, ooit geregeld. Hoekstra's assistent sloeg aan op onze brief. Nadia werd ondergebracht in een hotel en kreeg een eenmalig uitreisdocument.”

Het gaat volgens Musa om 'mini-maal honderden vrouwen' met een Nederlands paspoort die in een soortgelijke situatie verkeren, zegt ze. „Wij pleiten al jaren voor betere hulpverlening voor vrouwen die slachtoffer zijn van huwe-

lijksdwang, achterlating en uithuwelijking. Wij willen dat vrouwen die hun Nederlanderschap zijn verloren, via een 'dochterregeling' te allen tijde kunnen terugkeren.”

Nadia kreeg 'met urgentie' een woning met uitzicht over de stad waar ze woont, ze heeft een uitkering en zelfs haar polygame vader en stiefmoeder verblijven nog legaal in Nederland. Veel Nederlanders zullen dit ervaren als onrechtvaardig. Musa: „Ik vind het wel rechtvaardig. Waar moeten vrouwen als Nadia anders naartoe? De politiek zou wel veel meer tegen die misstanden moeten doen. Ik sprak een hulpverlener, die zei: 'Shirin, wij zien alle shit in de samenleving. Ik ken een Syrische man met vier vrouwen, 25 kinderen en vier huizen'. Ikzelf ken ook veel gevallen van polygamie in Nederland van mannen die via sharia-huwelijken met meerdere vrouwen zijn getrouwd. De politiek komt daartegen maar niet in beweging.”

Tramcontroleur

Nadia gaat het Nederlanderschap terugkrijgen en ze hoopt haar kinderen, die achterbleven bij haar moeder en broer, weer terug te zien. „Ik wil werken, als tramcontroleur”, zegt ze. „Hopelijk kunnen mijn kinderen dan ooit bij mij komen wonen.”

CASUS 2: 17 JAAR HUWELIJKSE GEVANGENSCHAP VAN ELIZA

De zaak van Eliza speelt al vele jaren bij Femmes for Freedom en is uitgegroeid tot een proefproces over internationale huwelijkse gevangenschap. Eliza leeft sinds 2008 in huwelijkse gevangenschap.

Zij trouwde in Pakistan en liet dit huwelijk erkennen in Nederland. Hoewel een Nederlandse rechter het huwelijk heeft ontbonden, weigert Pakistan deze seculiere scheiding te erkennen. Haar (voormalige) echtgenoot weigert het religieuze huwelijk te ontbinden en is inmiddels, in strijd met de Pakistaanse wet, een tweede huwelijk aangegaan. In Australië, waar hij naartoe is geëmigreerd, heeft hij bovendien valsheid in geschrifte gepleegd door slechts één huwelijk te verklaren.

Eliza startte in Nederland een civielrechtelijke procedure wegens een onrechtmatige daad, maar verloor deze zaak. De rechter oordeelde dat zij eerder actie had moeten ondernemen, waarmee de ernst van haar huwelijkse gevangenschap werd genegeerd en de verantwoordelijkheid bij het slachtoffer werd gelegd.

Deze zaak is de eerste in Nederland waarin internationale huwelijkse gevangenschap centraal stond, en draait bovendien om de uitleg en toepassing van de wet huwelijkse gevangenschap, een wet die mede dankzij de inzet van Femmes for Freedom tot stand is gekomen. Knelpunten waren onder meer dat Eliza door de rechter werd veroordeeld tot betaling van de proceskosten en dat hoger beroep werd bemoeilijkt omdat zij, als mantelzorger, net boven de inkomensgrens voor gesubsidieerde rechtsbijstand viel.

Femmes for Freedom was vanaf het begin intensief betrokken bij deze zaak en verrichtte baanbrekend werk. In 2024 hebben we Eliza intensief begeleid en op alle fronten samengewerkt met haar advocaat. Ons werk omvatte juridisch onderzoek, begeleiding naar instanties, psychische ondersteuning, het zoeken naar en voeren van gesprekken met advocaten, en ondersteuning bij de opstelling van juridische stukken voor het hoger beroep.

Het hoger beroep bij het Gerechtshof diende in december 2024. Over deze zaak zijn Kamervragen gesteld en de rechterlijke uitspraken zijn in het Engels vertaald vanwege internationale belangstelling. De zaak van Eliza illustreert niet alleen de complexe juridische en menselijke dimensie van huwelijkse gevangenschap, maar vormt ook een precedent voor de uitleg van de wet en voor onze voortdurende inzet voor structurele verandering en gerechtigheid voor vrouwen in huwelijkse gevangenschap.

CASUS 3: VOORKOMEN VAN EEN UITHUWELIJKING VOOR ZEYNEB DOOR MAATWERK EN VERTROUWEN

Een Kamerlid nam contact op met Femmes for Freedom over de zaak van Zeynep, een Pakistaans-Nederlandse jonge vrouw die zich niet geholpen voelde door de reguliere hulpverlening. Zeynep werd op haar veertiende beloofd aan haar neef en vreesde, nu ze negentien was, te worden uitgehuwelijkt.

De hulpverlening adviseerde haar om naar de vrouwenopvang te gaan, maar dat zou betekenen dat ze haar studie moest afbreken, iets wat Zeynep absoluut niet wilde. Femmes for Freedom bood haar daarom maatwerkondersteuning. We gaven haar praktische handvatten en communicatiestrategieën om het gesprek met haar familie aan te gaan, en advies over wat ze kon doen als er toch sprake zou zijn van een uithuwelijking.

Met deze begeleiding wist Zeynep te voorkomen dat zij werd uitgehuwelijkt. Ze kon veilig blijven wonen, haar studie voortzetten en haar diploma behalen. Deze zaak laat zien hoe belangrijk het is dat jonge vrouwen de ruimte krijgen om zelf regie te houden over hun leven en hoe Femmes for Freedom met gerichte ondersteuning het verschil kan maken tussen afhankelijkheid en zelfstandigheid.

PROEFPROCESSEN

Proefprocessen vormen een essentieel onderdeel van het werk van Femmes for Freedom. Voor bi-culturele meisjes en vrouwen is in Nederland nog maar weinig geprocedeerd. Hoewel er wetten bestaan over kindhuwelijken, vrouwelijke genitale verminking en huwelijkse gevangenschap, worden deze in de praktijk vaak niet of onvoldoende gehandhaafd, of verkeerd uitgelegd. Daarom kiest Femmes for Freedom ervoor om juridisch te pionieren. Wij strijden niet alleen voor nieuwe wetgeving, maar ook voor de juiste uitleg, toepassing en handhaving van bestaande wetten. Onze proefprocessen brengen structurele tekortkomingen in wet- en regelgeving aan het licht en dwingen de overheid en de rechtspraak om hun verantwoordelijkheid te nemen in de bescherming van vrouwenrechten.

PROEFPROCES VERLOREN, STRIJD ONVERMINDERD: VOOR EEN WET TEGEN HET GOEDPRATEN VAN VROUWENBESNIJDENIS

In 2024 deed de Raad van State uitspraak in de zaak die Femmes for Freedom had aangespannen tegen de gemeente Den Haag. Wij hadden de burgemeester verzocht om handavingsmaatregelen te nemen tegen de As Soennah Moskee, die vrouwelijke genitale verminking aanbeveelde. De Raad oordeelde echter dat de burgemeester niet bevoegd is om op te treden tegen dergelijke religieuze oproepen, zelfs wanneer deze in strijd zijn met het recht op lichamelijke integriteit. Volgens de Raad van State bestaat er geen wet in formele zin die het mogelijk maakt om bestuursrechtelijke maatregelen te nemen tegen instellingen die genitale verminking aanbevelen. Daarmee werd de vrijheid van godsdienst zwaarder gewogen dan het recht van meisjes en vrouwen op bescherming tegen geweld.

Femmes for Freedom vindt deze uitspraak teleurstellend en zorgwekkend. Zij bevestigt dat Nederlandse overheden op dit moment geen wettelijk instrument hebben om op te treden tegen organisaties die genitale verminking aanmoedigen.

Hierdoor blijven duizenden meisjes en vrouwen – naar schatting 41.000 slachtoffers en 4.200 meisjes die risico lopen – onvoldoende beschermd. Dat deze uitspraak viel in dezelfde week waarin wereldwijd campagne werd gevoerd tegen geweld tegen vrouwen, maakte haar extra wrang.

Wat deze uitkomst nog ernstiger maakt, is dat de Raad van State geen toetsing uitvoerde aan internationale mensenrechtenverdragen zoals het VN-Vrouwenverdrag (CEDAW) en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM). Er werd uitsluitend gekeken naar artikel 6 van de Grondwet over de vrijheid van godsdienst. Deze beperkte benadering doet geen recht aan de realiteit van vrouwelijke genitale verminking, die leidt tot levenslange fysieke en psychische schade en in sommige gevallen zelfs tot femicide.

De uitspraak maakt duidelijk dat de hoogste bestuursrechter, net als in eerdere dossiers zoals de toeslagenaffaire, te ver verwijderd is van de maatschappelijke werkelijkheid. Waar de overheid passief blijft, blijven meisjes en vrouwen onbeschermd.

Omdat de Raad van State heeft vastgesteld dat er geen wet in formele zin bestaat die optreden mogelijk maakt, gebruikt Femmes for Freedom deze uitspraak als springplank voor een nieuwe fase in onze strijd. Wij hebben in 2024 de politiek opgeroepen om een wetsvoorstel in te dienen dat het goedpraten of aanbevelen van vrouwelijke genitale verminking expliciet verbiedt, en gemeenten een juridische basis geeft om op te treden tegen instellingen of personen die deze praktijk aanmoedigen. Inmiddels hebben drie partijen – SP, VVD en JA21 – aangegeven een dergelijk wettelijk verbod te steunen.

De uitspraak bleef ook internationaal niet onopgemerkt. In het Europees Parlement sprak de Belgische Europarlementariër Assita Kanko zich uit over deze zaak en veroordeelde zij publiekelijk de uitspraak van de Raad van State, omdat deze in strijd is met fundamentele mensenrechten en Europese waarden.

De uitspraak volgde op jarenlange inzet van Femmes for Freedom. Sinds 2020 hebben wij aangifte gedaan tegen de As Soennah Moskee en haar bestuurders wegens het aanbevelen van genitale verminking, het sluiten van polygame huwelijken en religieuze huwelijken zonder burgerlijk huwelijk. De strafrechtelijke trajecten tegen de betrokken prediker leidden uiteindelijk tot vrijspraak, wat opnieuw aantoont dat het huidige wettelijke kader tekortschiet.

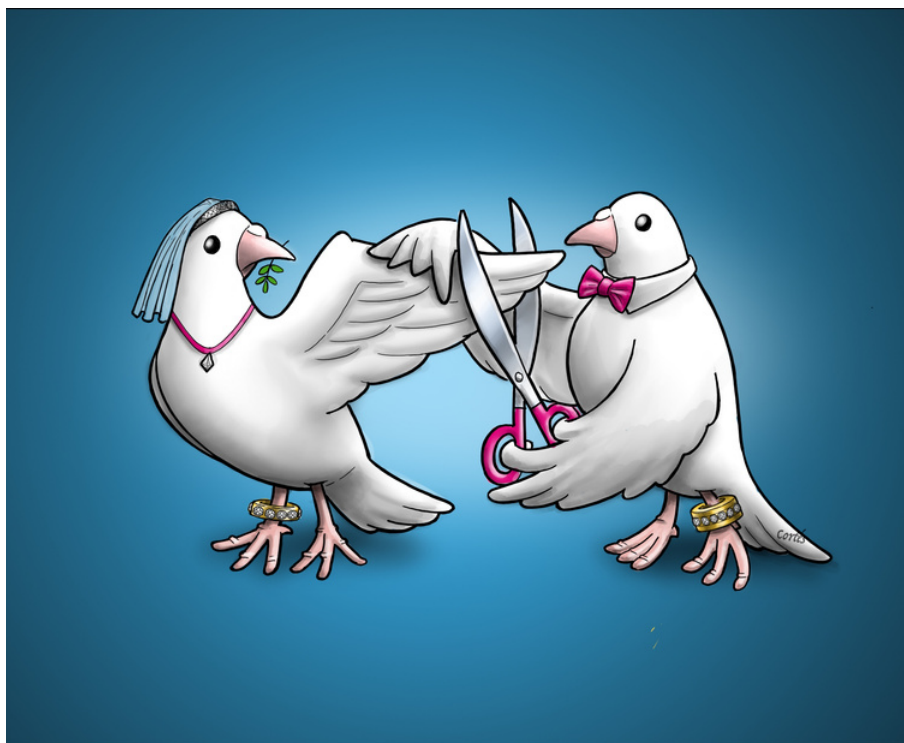
De komende jaren zal Femmes for Freedom zich blijven inzetten voor nieuwe wetgeving die het goedpraten van geweld tegen vrouwen onmogelijk maakt. Onze juridische en politieke strijd gaat door, met als doel volledige bescherming van meisjes en vrouwen tegen elke vorm van genitale verminking en religieus gelegitimeerd geweld.

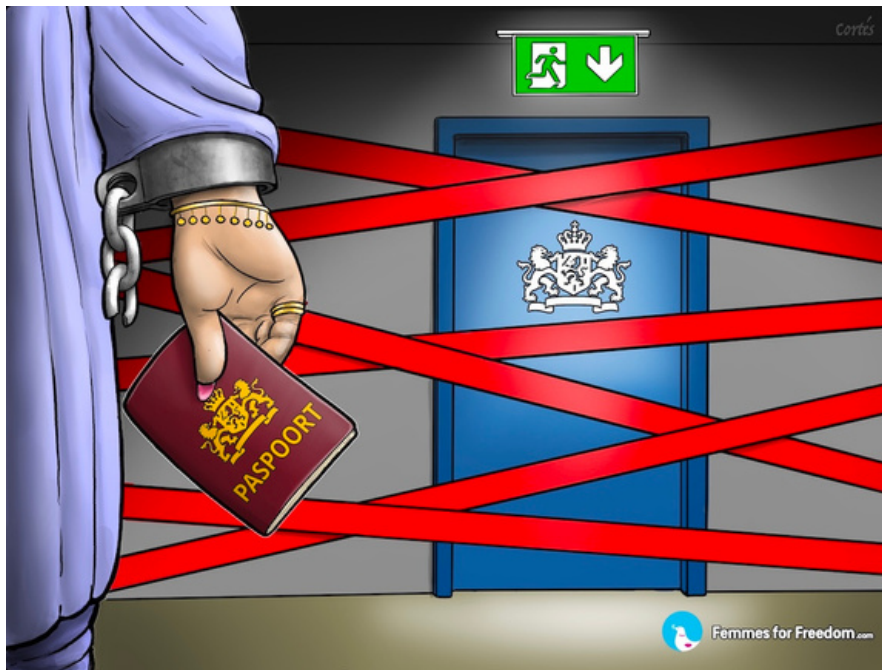

PROEFPROCES : 17 JAAR HUWELIJKSE GEVANGENSCHAP

De zaak van Eliza, omschreven als casus 2 op pagina 17 is een belangrijk proefproces over huwelijkse gevangenschap. Eliza's Nederlandse huwelijk werd ontbonden, maar haar islamitische huwelijk bleef bestaan, waardoor zij al veertien jaar in huwelijkse gevangenschap verkeert. Haar man, die naar Australië emigreerde en daar in strijd met diverse wetten bigamie pleegde, hield haar al die jaren in deze situatie gevangen.

Na een uitspraak in 2021, waarin de Nederlandse rechter zijn bevoegdheid erkende, werd haar vordering in 2022 ten onrechte als verjaard beschouwd. Eliza ging daarop in hoger beroep bij het Gerechtshof Den Haag. Deze procedure duurde lang door de drukte en de aanzienlijke wachttijden bij de rechtbank. In december 2024 vond eindelijk het hoger beroep plaats. Femmes for Freedom heeft ook in 2024 intensief aan deze zaak gewerkt en Eliza tijdens het hoger beroep actief bijgestaan. Deze zaak is van groot belang, omdat de eerdere uitspraak vragen oproept over de toegang tot recht voor vrouwen in langdurige huwelijkse gevangenschap en kenmerken vertoont van 'victim blaming'. Eliza, die via een toevoeging procedeerde, werd veroordeeld tot het betalen van de volledige proceskosten van bijna €5000. Dit kan andere vrouwen afschrikken om juridische stappen te zetten. Femmes for Freedom blijft haar in deze zaak steunen en hoopt op een rechtvaardige uitkomst. Daarnaast blijft de organisatie pleiten voor betere vergoedingen voor advocaten die slachtoffers van huwelijkse gevangenschap vertegenwoordigen. De minister voor Rechtsbescherming heeft inmiddels de onacceptabele aard van huwelijkse gevangenschap erkend, wat hoop biedt op structurele verbeteringen in de toekomst.

PROEFPROCES VAN VOORMALIG KINDBRUID NADIA

De zaak van Nadia, beschreven als casus 1 op pagina 16, is uitgegroeid tot een belangrijk proefproces dat fundamentele vragen oproept over de bescherming van meisjes tegen kindhuwelijken en over het functioneren van Nederlandse en internationale instanties. De zaak laat zien hoe de leerplichtambtenaar, de hulpverlening en de diplomatieke diensten hebben gefaald om in te grijpen, en waarom internationale verdragen over vrouwenrechten, mensenrechten en kinderrechten niet werden toegepast in haar situatie.

Als veertienjarige werd Nadia door haar ouders meegenomen naar Afghanistan en daar uitgehuwelijkt. In 2023 wist zij te vluchten naar de Nederlandse ambassade in Pakistan, maar kreeg geen hulp omdat zij volgens de Rijkswet op het Nederlanderschap haar Nederlandse nationaliteit had verloren door langdurig verblijf buiten Nederland. Hierdoor bevond zij zich illegaal in Pakistan en liep zij het risico te worden uitgezet naar de Taliban.

Femmes for Freedom steunt Nadia in haar strijd voor een nieuw leven en in de rechtszaak tegen de Nederlandse overheid. Wij bekritiseren het institutioneel racisme en het falen van het Ministerie van Buitenlandse Zaken om bi-culturele Nederlandse vrouwen bij te staan die slachtoffer zijn van huwelijksdwang en kindhuwelijken.

In 2024 hebben wij Nadia geholpen bij het voorbereiden van een aangifte wegens huwelijksdwang en mensenhandel. De aangifte is voornamelijk nog niet doorgezet vanwege ernstige veiligheidsrisico's voor haar en haar familie. Tot op heden heeft nog geen enkel slachtoffer van huwelijksdwang in het buitenland aangifte durven doen, wat de urgentie onderstreept van betere bescherming en ondersteuning.

INTERNATIONAAL

In 2024 versterkte Femmes for Freedom haar internationale positie als voortrekker in de strijd tegen huwelijkse gevangenschap en andere vormen van structureel geweld tegen vrouwen. Nederland is dankzij Femmes for Freedom het eerste land ter wereld dat huwelijkse gevangenschap formeel erkende als een vorm van geweld tegen vrouwen in de wet. Deze juridische erkenning, gecombineerd met voorlichtingsprogramma's en trainingen voor rechters en politie, wordt inmiddels internationaal gezien als een best practice. Omdat huwelijkse gevangenschap, huwelijksdwang en vrouwelijke genitale verminking grensoverschrijdende problemen zijn, werkte Femmes for Freedom in 2024 actief samen met internationale partners binnen de Europese Unie, de Raad van Europa en de Verenigde Naties.

HOOGTEPUNTEN 2024

INTERNATIONALE SAMENWERKING OP GRAN CANARIA

Op uitnodiging van vrouwenrechtenorganisatie Ettakwa reisde Femmes for Freedom naar Gran Canaria om te bespreken hoe de positie van vrouwen wereldwijd kan worden versterkt. Tijdens deze bijeenkomst brachten wij activisten, academici en politici samen om ideeën uit te wisselen over hoe huwelijkse gevangenschap in de Spaanse wetgeving erkend en bestreden kan worden.

TRAINING EN KENNISDELING IN ANTWERPEN

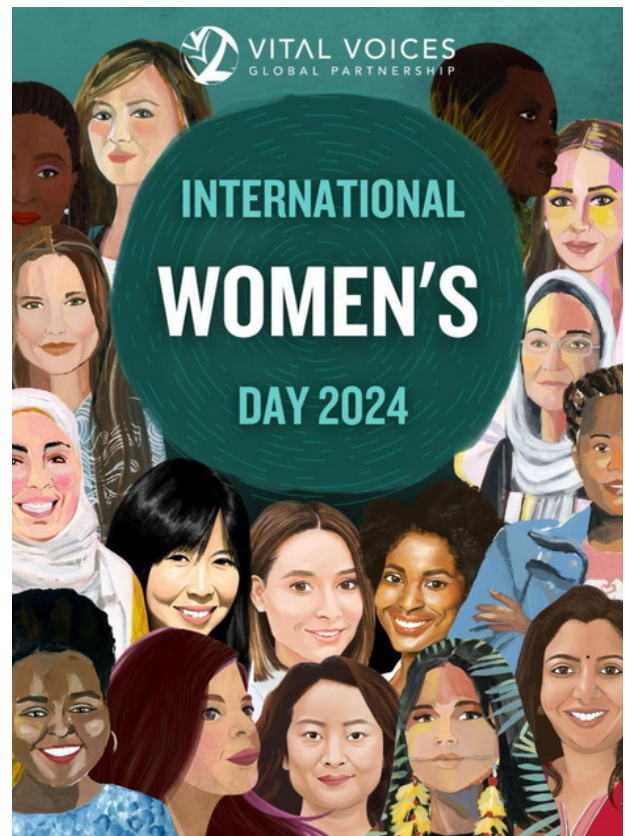
In Antwerpen verzorgde Femmes for Freedom een training voor professionals en activisten, waarin onze juridische expertise en aanpak rond huwelijkse gevangenschap werden gedeeld. We bespraken hoe structurele en juridische systeemverandering kan worden bewerkstelligd binnen lokale en nationale contexten.

VN-ERKENNING IN NEW YORK: FEMMES FOR FREEDOM IN HET HOOFDKWARTIER VAN DE VN

Op uitnodiging van Vital Voices reisde Shirin Musa van 29 februari tot en met 2 maart naar New York voor de feestelijke opening van de tentoonstelling Portraits of Progress: Women Powering the Global Goals in het hoofdkwartier van de Verenigde Naties.

Deze tentoonstelling, georganiseerd door Vital Voices, belichtte de bijdragen van vrouwelijke pioniers aan de Sustainable Development Goals. Femmes for Freedom ontving hiermee bijzondere internationale erkenning: het werk van de organisatie werd gepresenteerd in het VN-hoofdkwartier en oprichter Shirin Musa werd opgenomen in een kunstwerk dat vrouwelijke mensenrechtenverdedigers uit de hele wereld eert. Dit bezoek bood bovendien gelegenheid om nieuwe verbindingen te leggen met vrouwenorganisaties en ideeën op te doen voor toekomstige internationale samenwerking.

INTERNATIONALE VROUWENDAG BIJ DIANE VON FÜRSTENBERG

Op uitnodiging van Diane von Fürstenberg nam Femmes for Freedom deel aan de Internationale Vrouwendag bij het hoofdkwartier van DVF in New York, dat dit jaar in het teken stond van Women in Charge. Tijdens een lunch met invloedrijke vrouwen uit verschillende sectoren presenteerde Femmes for Freedom haar werk en ontmoette Shirin Musa onder meer journaliste en feministisch icoon Gloria Steinem. Tijdens het panel Architects of Progress bespraken vrouwelijke leiders de rol van vrouwen in mondiale vooruitgang, met nadruk op gelijkheid, inclusiviteit en duurzame ontwikkeling.

VITAL VOICES GLOBAL DIALOGUE WEEK IN VENETIË

Shirin Musa nam deel aan de Vital Voices Global Dialogue Week 2024 in Venetië, een internationaal evenement dat vrouwelijke leiders uit politiek, wetenschap, bedrijfsleven en activisme samenbracht. Tijdens deze bijeenkomst deelde Femmes for Freedom haar ervaringen en strategieën in de strijd tegen huwelijksgevangenschap en sprak Shirin Musa met toonaangevende vrouwen zoals Leymah Gbowee, Nadia Murad, Jacinda Ardern en Oprah Winfrey. Deze ontmoetingen versterkten de internationale zichtbaarheid van Femmes for Freedom en boden waardevolle inzichten voor onze toekomstige internationale lobby.

WERKBEZOEK VAN ARMEENSE DELEGATIE AAN FFF

Femmes for Freedom ontving in 2024 een delegatie uit Armenië, bestaande uit politiemedewerkers, vrouwenopvangprofessionals en politici. Zij kwamen naar Nederland om te leren van onze juridische en maatschappelijke aanpak van huwelijksgevangenschap en om te onderzoeken hoe deze werkwijze vertaald kan worden naar de Armeense context.

PANELBIJDRAGE BIJ JUBILEUM WAVE-NETWERK IN WENEN

Bij het jubileum van Women Against Violence Europe (WAVE) in Wenen deed Femmes for Freedom haar strategieën in de strijd tegen huiselijk en seksueel geweld. Tijdens een paneldiscussie sprak Shirin Musa samen met feministische kopstukken als WAVE-oprichtster Lisa Logar, Servische feministe Lepa Mladjenović, Oostenrijkse Maria Rösslhuber, Turkse Selime Büyükgöze en Italiaanse juriste Marcella Pirrone.

VITAL VOICES GLOBAL SUMMIT IN WARSCHAU

Tijdens de Vital Voices Global Summit in Warschau nam Femmes for Freedom deel aan gesprekken met honderd vrouwelijke leiders over hoe onderdrukking wereldwijd kan worden bestreden. We deelden onze ervaringen met het aanpakken van huwelijkse gevangenschap en de versterking van vrouwenrechten door middel van wetgeving, educatie en rechtsbescherming.

ASSITA KANKO VERSTERKT EUROPESE BESCHERMING VOOR VROUWEN

In 2024 werd op initiatief van de Belgische Europarlementariër Assita Kanko, lid van de fractie van de Europese Conservatieven en Hervormers, een belangrijk amendement aangenomen in de commissie Justitie en Binnenlandse Zaken (LIBE) van het Europees Parlement. Dit amendement richt zich op Europese slachtoffers van gedwongen huwelijk, huwelijkse gevangenschap en achterlating, en garandeert consulaire, juridische en psychosociale steun voor hen in het buitenland. Femmes for Freedom leverde hiervoor inhoudelijke input en juridische expertise.

EUROPESE VEROORDELING VAN UITSpraak RAAD VAN STATE

Na de uitspraak van de Nederlandse Raad van State, waarin het goedpraten van vrouwelijke genitale verminking op grond van religie werd toegestaan, sprak Assita Kanko in het Europees Parlement haar veroordeling uit. Zij riep op tot Europese actie om vrouwen en meisjes beter te beschermen tegen religieus gelegitimeerd geweld. Haar steun gaf internationale weerklank aan de Nederlandse strijd van Femmes for Freedom en onderstreepte de noodzaak van Europese betrokkenheid.

CONCLUSIE

De internationale activiteiten van Femmes for Freedom in 2024 hebben geleid tot meer erkenning, invloed en samenwerking op het hoogste niveau. Onze deelname aan internationale conferenties, netwerken en beleidsfora heeft de Nederlandse aanpak van huwelijkse gevangenschap stevig op de kaart gezet als een model voor effectieve bescherming van vrouwenrechten. Door strategische samenwerkingen met Europese politici, mensenrechtenorganisaties en VN-instellingen heeft Femmes for Freedom niet alleen bijgedragen aan beleidsontwikkeling, maar ook aan een groeiend internationaal bewustzijn van huwelijkse gevangenschap als mensenrechtenschending. Deze internationale erkenning versterkt onze positie als juridische pionier en vormt een krachtig fundament voor onze toekomstige inzet: Europese en mondiale verankering van vrouwenrechten en daadwerkelijke bescherming van meisjes en vrouwen, waar ter wereld zij ook leven. In 2025 zetten wij dit werk voort en blijven wij onze internationale invloed benutten om structurele verandering te realiseren.

POLITIEKE EN MAATSCHAPPELIJKE LOBBY EN AGENDERING

Systeemverandering begint met politieke invloed. Alle projecten van Femmes for Freedom hebben ook een politieke dimensie, omdat structurele verandering alleen mogelijk is als wetgeving, beleid en praktijk elkaar versterken. Via onze politieke lobby zorgen wij ervoor dat de rechten van meisjes en vrouwen niet alleen op papier bestaan, maar ook daadwerkelijk worden beschermd. Zo helpen wij via onze juridische, maatschappelijke en politieke inzet duizenden vrouwen in Nederland en daarbuiten.

In 2024 heeft Femmes for Freedom haar politieke lobby verder versterkt. Wij voerden intensieve gesprekken met Tweede Kamerleden, schreven lobbydocumenten over de dochterregeling en het wetsvoorstel modernisering mensenhandel, en agendeerden thema's als huwelijkse gevangenschap, achterlating en vrouwelijke genitale verminking bij lokale, landelijke en Europese overheden.

KAMER STEUNT INTERNATIONALE AGENDERING VAN HUWELIJKSE GEVANGENSCHAP

Tijdens het Algemeen Overleg Emancipatie benadrukte Kamerlid Sarah Dobbe (SP) het belang van de internationale agendering van huwelijkse gevangenschap en van structurele steun aan grassrootsorganisaties zoals Femmes for Freedom. Zij vroeg de minister bovendien naar de stand van zaken rond de financiering van deze initiatieven. Haar inzet bevestigt hoe belangrijk politieke steun is om maatschappelijke initiatieven zoals het onze duurzaam te verankeren in beleid.

FEMMES FOR FREEDOM LOBBYT VOOR ERKENNING VAN HUWELIJKSE UITBUITING IN MENSENHANDELWET

Het wetsvoorstel modernisering mensenhandel werd in 2024 naar de Tweede Kamer gestuurd. Tot onze teleurstelling erkent dit voorstel de huwelijkse uitbuiting van verborgen vrouwen niet, ondanks dat deze vorm van uitbuiting al wordt erkend in internationale verdragen. Femmes for Freedom schreef hierover een uitgebreid lobbydocument en blijft pleiten voor opname van huwelijkse uitbuiting in de Nederlandse wet. Wij zijn Michiel van Nispen (SP) erkentelijk voor zijn vasthoudende inzet om dit onderwerp op de politieke agenda te houden.

Mensenhandel Vrouwen vaak machteloos bij opsluiting door echtgenoot

Stop huwelijkse uitbuiting

Tijdens de intelligente lockdown zaten velen van ons thuis opgesloten. Voor 'verborgen vrouwen' geldt dit altijd, stelt **Shirin Musa**. Er is een wet nodig om dit onrecht te bestrijden.

Dit jaar gaat de geschiedenisboeken in als het jaar van de corona-uitbraak en de lockdown. Het jaar waarin onze bewegingsvrijheid tijdelijk werd ingeperkt om verdere verspreiding van het virus te voorkomen. Een ongewenst effect van deze essentiële maatregelen is dat door corona binnenshuis de spanningen hoog kunnen oplopen. In sommige gevallen leidt dat tot ernstig huiselijk geweld.

De samenleving komt langzaam weer op gang en samen bepalen we wat het nieuwe normaal is. Dit moment moeten we ook aangrijpen om actie te ondernemen voor de 'verborgen vrouwen' die in een permanente lockdown leven. Deze vrouwen hebben nooit bewegingsvrijheid en worden altijd gecontroleerd. Dit treft vrouwen met een migrantieachtergrond of huwelijksmigranten, die opgesloten en mishandeld worden door hun man en hun schoonfamilie. Deze vrouwen worden opgesloten en mishandeld en vaak als huisslaaf uitgebuit. De Pakistaanse Yasmeen kwam als huwelijksmigrant naar Nederland en werd meteen na aankomst opgesloten en ernstig mishandeld door haar man en haar hele schoonfamilie. Ook kreeg ze onvoldoende te eten. Zij leefde volgens getuigen als huisslaaf. Haar poging een volwaardig en bovenal menswaardig leven te leiden heeft zij met de dood moeten bekopen.

De helpdesk van *Femmes for Freedom* heeft ook de Marokkaanse Amina bijgestaan. Zij vertelde dat ze als huwelijksmigrant gedwongen werd binnen drie maanden de Nederlandse taal te leren, zodat ze binnen afzienbare tijd een betaalde baan kon vinden. Dit lukte haar snel en ze mocht naar haar werk, maar het inkomen en haar bankpasjes moest zij afstaan aan haar schoonfamilie. Na werktijd was ze de huisslaaf van de schoonfamilie.

Mensenhandel

Deze verborgen vrouwen leven in een chronische situatie van onmacht, angst, geweld, repressie, schaamte, financiële afhankelijkheid en uitbuiting. Ze schikken zich in hun lot, want wanneer zij voor zichzelf opkomen, lopen zij het risico mishandeld te worden en in extreme gevallen zelfs vermoord. Als het meevalt worden ze in het land van herkomst gedumpt. Verborgen vrouwen zullen dus niet massaal naar de Dam of het Malieveld komen en ze schuiven al helemaal niet aan bij talkshows.

Omdat zij niet zichtbaar zijn, ook niet voor de hulpverlening, is onduidelijk hoeveel vrouwen dit lot treft. De gemeente Rotterdam heeft een kleine steekproef gedaan waaruit blijkt dat 20 procent van de huwelijksmigranten in een gedwongen isolement leeft. Maar gedwongen isolatie, mishandeling en opsluiting treffen ook meisjes die hier geboren en getogen zijn.

De Nederlandse wet is nog niet voldoende toegerust op dit soort situaties. Ondanks de talrijke slachtoffers heeft minister Sander Dekker (Rechtsbescherming) aangegeven onvoldoende grond te zien om de rechten van deze vrouwen verder te verankeren in de Nederlandse wet. Maar als Yasmeen en Amina als medewerkers van een buitenlandse ambassade fysiek mishandeld zouden worden en werden gedwongen te werken, zou deze uitbuiting vallen onder de definitie van mensenhandel.

Het Openbaar Ministerie heeft de plicht in te grijpen bij een vermoeden van mensenhandel. Echter, omdat Yasmeen en Amina getrouwd waren, ziet de politie het niet als uitbuiting

maar als een huwelijksprobleem en worden deze vrouwen niet serieus genomen. Juristen die gespecialiseerd zijn in mensenhandel zijn van mening dat 'huwelijkse uitbuiting' wel een vorm van mensenhandel is.

Geen wettelijke erkenning

De situatie die we hier zien, doet denken aan de vroege jaren negentig. Op dat moment was verkrachting binnen het huwelijk nog niet strafbaar. Pas in 1991 werd dit vergriep door de inzet van feministen opgenomen onder het bestaande wetsartikel dat verkrachting strafbaar stelt.

De geschiedenis herhaalt zich. In Nederland wordt huwelijkse uitbuiting van (migranten) vrouwen nog ontkend binnen het wetsartikel dat betrekking heeft op mensenhandel. En als een delict niet in de wet wordt erkend, kunnen slachtoffers ervan er geen rechten aan ontleen.

Vorig jaar erkende minister Dekker dat het voorkomen van huwelijkse gevangenschap verankerd moet worden in het Burgerlijk Wetboek. Nu moet de politiek zich inzetten voor de laatste belangrijke stap: dat huwelijkse uitbuiting specifiek wordt opgenomen binnen het

→ Verborgen vrouwen leven in een chronische situatie van angst, repressie, schaamte en financiële afhankelijkheid. FOTO GETTY

Shirin Musa
Directeur Femmes for Freedom.

Gedwongen isolatie en mishandeling treffen ook de meisjes die hier geboren en getogen zijn

bestaande mensenhandelartikel. Met deze handeling wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan de vrijheid, veiligheid, gezondheid en emancipatie van migrantenvrouwen.

Meer ondersteuning

Kamerleden Bente Becker (VVD) en Jasper van Dijk (SP) voeren de strijd vanuit de politiek met ons mee. In 2019 diende Becker een initiatiefnota in met tientallen maatregelen om de positie van cultureel onderdrukte vrouwen te verbeteren. Ook werd haar amendement aangenomen, waardoor minister Wouter Koolmees (Integratie) geld moet vrijmaken voor meer ondersteuning van de doelgroep. Bij de behandeling van de initiatiefnota, dit najaar, zullen Becker en Van Dijk de regering vragen te onderzoeken of huwelijken die worden gesloten om de partner uit te buiten, onder de definitie van mensenhandel kunnen worden gebracht.

Een versoepeling van maatregelen, een mondkapje of een vaccin werken niet tegen huwelijkse uitbuiting van verborgen vrouwen. Zonder structurele aandacht en verdergaande maatregelen houdt de lockdown voor deze vrouwen nooit op.

DE DOCHTERREGELING VEROVERT DEN HAAG

De dochterregeling, die directe bescherming biedt aan meisjes die dreigen te worden achtergelaten of uitgehuwelijkt, kreeg in 2024 brede politieke en maatschappelijke steun. Tijdens Orange the World stond de regeling centraal, mede dankzij de steun van UN Women Nederland, Olcay Gulsen en andere bondgenoten.

Femmes for Freedom schreef een uitgebreid lobbydocument ter onderbouwing van de regeling en verspreidde dit onder Kamerleden. Hierdoor kwam de regeling prominent op de politieke agenda. Diederik Boomsma (NSC) verzocht staatssecretaris Nobel om in gesprek te gaan met Femmes for Freedom; dit overleg vindt plaats in januari 2025. Ook Sarah Dobbe (SP) en Songül Mutluer (PvdA/GL) spraken hun steun uit voor de regeling.

NIEUWE STRIJD EN OVERWINNINGEN NA DE UITSPRAAK VAN DE RAAD VAN STATE

Een belangrijk keerpunt in 2024 was de uitspraak van de Raad van State in de zaak die Femmes for Freedom had aangespannen tegen schadelijke religieuze praktijken. De Raad oordeelde dat de burgemeester niet bevoegd is om op te treden tegen oproepen tot vrouwelijke genitale verminking, omdat er geen wet in formele zin bestaat die dit verbiedt. Daarmee werd de vrijheid van godsdienst zwaarder gewogen dan het recht van meisjes en vrouwen op lichamelijke integriteit.

Hoewel deze uitspraak teleurstellend was, vormde zij ook het begin van een nieuw hoofdstuk in onze strijd voor bescherming van meisjes en vrouwen. Femmes for Freedom startte een landelijke lobbycampagne voor een wettelijk verbod op het goedpraten of aanbevelen van vrouwelijke genitale verminking. Alleen met zo'n wettelijke basis kunnen gemeenten en het Openbaar Ministerie effectief optreden tegen instellingen en personen die deze praktijk aanmoedigen.

Naast deze nieuwe lobby kreeg ook een ouder strijdpunt van Femmes for Freedom hernieuwde aandacht: de juridische meldplicht bij vermoedens van vrouwelijke genitale verminking. Al jaren pleiten wij voor deze verplichting, zodat professionals signalen niet kunnen negeren en meisjes beter beschermd worden. In 2024 boekten we hierin een doorbraak: voor het eerst spraken politieke partijen, waaronder de SP en de VVD, zich openlijk uit ter ondersteuning van dit voorstel.

Onze zaak kreeg grote weerklank. Fidan Ekiz sprak zich erover uit op nationale televisie, en columnisten Nausicaa Marbe (De Telegraaf) en Elma Drayer (de Volkskrant) besteedden er aandacht aan. In de politiek stelden Sarah Dobbe (SP) en Bente Becker (VVD) Kamervragen, Rita Verdonk (Hart voor Den Haag) diende raadsragen in, en op Europees niveau veroordeelde Assita Kanko de uitspraak in het Europees Parlement. Femmes for Freedom

zal deze kwestie bovendien agenderen bij het VN-Vrouwenrechtencomité (CEDAW) om ook op internationaal niveau aandacht te vragen voor de bescherming van meisjes en vrouwen tegen religieus gelegitimeerd geweld. De strijd tegen vrouwelijke genitale verminking is daarmee niet voorbij, maar hervat met nieuwe kracht in de rechtszaal, de politiek en de samenleving.

LOKALE SUCCESSEN: VERANDERING BEGINT DICHTBIJ

- Ook op lokaal niveau boekte Femmes for Freedom resultaat. In Haarlem nam de gemeenteraad unaniem een motie aan voor de oprichting van een meldpunt voor slachtoffers van huwelijksdwang en achterlating. Deze doorbraak kwam tot stand dankzij SP-raadslid Sibel Özöğül, die het onderwerp op de agenda zette na het aangrijpende artikel van journalist Brenda Stoter Boscolo over Nadia en ons werk met het Meldpunt Verdwenen Vrouwen. Haarlem laat zien dat lokale actie levens kan veranderen en fungeert als voorbeeld voor andere gemeenten.
- In Den Haag werd eveneens vooruitgang geboekt. Op initiatief van Rita Verdonk (Hart voor Den Haag) werd een motie aangenomen om eengerelateerd geweld en meisjesbesnijdenis structureel aan te pakken.
- De Nijmeegse gemeenteraadsliden Louisa Tumiwa en Marieke Smit (GroenLinks) kwamen in actie naar aanleiding van onze oproep aan lokale politici. Hun motie is aangenomen: de gemeente gaat een protocol ontwikkelen voor het signaleren van gedwongen huwelijken en het opvolgen van de verschijningsplicht wanneer deze niet wordt nagekomen. Ook wordt Veilig Thuis hierbij betrokken.

OP DE BARRICADES MET NEDERLANDSE NGO'S BIJ DE VN

Femmes for Freedom werkt actief samen met internationale en Nederlandse ngo's om de positie van vrouwen wereldwijd te versterken. Onze internationale lobby is gericht op het vertalen van Nederlandse ervaringen naar mondiale beleidsverandering. Door strategische samenwerkingen, gezamenlijke rapportages en optredens bij de Verenigde Naties beïnvloeden wij het debat over vrouwenrechten op het hoogste niveau.

- In 2024 leverden wij als lid van het Nederlandse CEDAW-netwerk een belangrijke bijdrage aan het schaduwrapport Mind the Gap: Addressing Policy Gaps in Women's Rights. Samen met negentig Nederlandse organisaties wezen wij op de risico's van genderneutraal beleid, dat bestaande ongelijkheden in stand houdt en de positie van bi-culturele meisjes en vrouwen verzwakt. Deze gezamenlijke inspanning vergrootte de druk op de Nederlandse overheid om een meer genderresponsieve en intersectionele aanpak te ontwikkelen. Het rapport dient als belangrijk instrument voor de dialoog met de regering én met het VN-Vrouwenrechtencomité in Genève.
- Daarnaast nam Femmes for Freedom deel aan de jaarlijkse NGO-briefing ter voorbereiding op de 68e Commission on the Status of Women (CSW) bij de Verenigde Naties. Shirin Musa pleitte daar namens onze organisatie voor krachtiger beleid tegen online seksueel en gendergerelateerd geweld (SGBV) – een probleem dat wereldwijd toeneemt maar nog nauwelijks wordt aangepakt. Door deze samenwerking met andere vrouwenrechtenorganisaties bracht Femmes for Freedom dit urgente thema nadrukkelijk onder de aandacht van zowel Nederlandse beleidsmakers als internationale delegaties.

Onze internationale samenwerking en lobby versterken elkaar: samen met partners bouwen wij aan een wereld waarin vrouwenrechten universeel worden erkend, beschermd en gehandhaafd.

SAMEN VOOR STRUCTURELE VERANDERING

Femmes for Freedom is diep dankbaar voor de betrokkenheid van Kamerleden, raadsleden, journalisten en maatschappelijke organisaties die onze strijd hebben versterkt. Dankzij deze samenwerking is vrouwenrechtenbeleid niet langer een bijzaak, maar een kernonderdeel van de politieke agenda.

Met toewijding en vastberadenheid blijft Femmes for Freedom zich inzetten voor systeemveranderingen die vrijheid, veiligheid, gelijkheid en gerechtigheid waarborgen voor alle meisjes en vrouwen.

KENNISCENTRUM

Het meerjarenproject Jong Gelijk richt zich op het veranderen van gendernormen onder jongeren. In 2024 presenteerde Femmes for Freedom het onderzoeksrapport “Vrouw zijn is soms chill”, dat de rol van Femmes for Freedom speelde een actieve rol in het ontwikkelen van terminologie tot de opzet van het kwalitatieve onderzoek. Freedom voerde literatuuronderzoek uit, wierf 31 jongeren voor het kwalitatieve onderzoek. Deze interviews werden door Femmes for Freedom getranscribeerd en gecodeerd. Femmes for Freedom volgden vooraf een training en volgden de richtlijnen uit te voeren.

Het rapport “Vrouw zijn is soms chill” werd in februari 2024 door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Jongeren die aan het onderzoek deelnamen, werkten ook mee aan een magazine waarin zij hun bevindingen en ervaringen deelden. Uit het onderzoek bleek dat onze doelgroep zich het meest zorgen maakt over de ongelijkheid die zij ervaren binnen het gezin, hun gemeenschap en de samenleving. Daarnaast werden thema's als trouwdruk, exposen en de constante bemoeienis met hun kledingkeuze vaak genoemd. Deze bevindingen laten zien hoe sterk sociale controle en ongelijke behandeling nog altijd het dagelijks leven van jongeren, vooral meisjes, beïnvloeden.

Femmes for Freedom gaat met de resultaten van dit onderzoek actief aan de slag. In 2025 zullen wij gerichte campagnes ontwikkelen rond deze thema's om ongelijkheid, sociale druk en grensoverschrijdend gedrag bespreekbaar te maken en tegen te gaan. Binnen Femmes for Freedom werkten één stagiaire, één vrijwilliger en twee medewerkers aan dit onderzoek. Dankzij hun inzet en betrokkenheid heeft Femmes for Freedom een belangrijke bijdrage geleverd aan een beter begrip van de uitdagingen waarmee jongeren vandaag de dag te maken hebben.

LEZINGEN EN TRAININGEN

Trainingen en lezingen zijn voor Femmes for Freedom een krachtig middel om bewustwording te vergroten, kennis te verspreiden en maatschappelijke verandering te versnellen. Door onze expertise te delen met professionals, beleidsmakers, studenten en activisten in binnen- en buitenland, versterken we niet alleen anderen in hun strijd voor vrijheid en gelijkheid, maar brengen we ook de Nederlandse aanpak van huwelijkse gevangenschap, huwelijksdwang en gendergerelateerd geweld onder de aandacht als internationale best practice. In 2024 gaf Femmes for Freedom een reeks trainingen en lezingen waarin wij onze kennis, juridische inzichten en ervaringsdeskundigheid deelden met partners, beleidsmakers en vrouwenrechtenorganisaties wereldwijd.

GRAN CANARIA – EUROPESE SAMENWERKING TEGEN HUWELIJKSE GEVANGENSCHAP

Op uitnodiging van de vrouwenrechtenorganisatie Ettakwa reisde Femmes for Freedom naar Gran Canaria voor een conferentie over vrouwenrechten en vrijheid. Tijdens deze bijeenkomst brachten wij activisten, academici en politicusamen om te bespreken hoe huwelijkse gevangenschap juridisch erkend kan worden binnen de Spaanse wetgeving. Femmes for Freedom deelde de Nederlandse ervaring als voorbeeld van hoe wetgeving, handhaving en maatschappelijke bewustwording hand in hand kunnen gaan. De training leidde tot nieuwe samenwerkingsverbanden binnen Zuid-Europa en legde de basis voor verdere kennisuitwisseling.

VENETIË – VITAL VOICES GLOBAL DIALOGUE WEEK

Tijdens de Vital Voices Global Dialogue Week 2024 in Venetië gaf Shirin Musa een lezing over de strijd tegen huwelijkse gevangenschap en over vrouwen als katalysator voor systeemverandering. Femmes for Freedom bracht haar juridische en maatschappelijke aanpak in als internationale best practice. In de workshops en trainingen die volgden, wisselde Shirin ervaringen uit met onder anderen Leymah Gbowee, Nadia Murad, Jacinda Ardern en Oprah Winfrey. Deze week bood niet alleen internationale erkenning, maar ook inspiratie en verdieping: de erkenning dat juridische kennis, vasthoudendheid en solidariteit samen levens veranderen.

NEW YORK – LEZING BIJ DVF HEADQUARTERS OP INTERNATIONALE VROUWENDAG

Op uitnodiging van Diane von Fürstenberg sprak Femmes for Freedom tijdens de Internationale Vrouwendag bij het hoofdkwartier van DVF in New York, dat in 2024 in het teken stond van Women in Charge. Tijdens een besloten bijeenkomst met invloedrijke vrouwen uit de politiek, media en het bedrijfsleven gaf Shirin Musa een inspirerende lezing over juridische emancipatie, leiderschap en vrouwenrechten. Zij benadrukte hoe wetgeving en activisme elkaar kunnen versterken, en hoe de Nederlandse ervaring met huwelijkse gevangenschap kan dienen als model voor andere landen.

WENEN – WORKSHOP TIJDENS 25 JAAR WOMEN AGAINST VIOLENCE EUROPE (WAVE)

Bij het jubileum van Women Against Violence Europe (WAVE) in Wenen verzorgde Femmes for Freedom een workshop en paneltraining over effectieve strategieën om gendergerelateerd geweld en huwelijksgevangenschap aan te pakken. Samen met feministische pioniers zoals Lisa Logar, Lepa Mladjenović, Maria Rösslhumer, Selime Büyükgöze en Marcella Pirrone bespraken wij hoe wetgeving, hulpverlening en maatschappelijke bewustwording elkaar kunnen versterken. De training maakte duidelijk hoe belangrijk het is om juridische instrumenten te koppelen aan educatie en publieke bewustwording.

ANTWERPEN – TRAINING OVER VRIJE PARTNERKEUZE EN EFFECTIEF ACTIVISME

In Antwerpen verzorgde Femmes for Freedom een intensieve training voor professionals en activisten over vrije partnerkeuze en effectief activisme. Deelnemers leerden hoe zij signalen van sociale druk en uithuwelijking kunnen herkennen en hoe ze vrouwen kunnen ondersteunen in het maken van autonome keuzes. Deze training gaf lokale organisaties in België concrete tools om gendergerelateerd geweld en onderdrukking effectiever te bestrijden.

ONLINE – LEZING BIJ ANGAT BAYI POLITICAL EMPOWERMENT FELLOWSHIP

Femmes for Freedom gaf een online lezing en interactieve sessie tijdens de Angat Bayi Political Empowerment Fellowship op de Filipijnen. Dit programma traint vrouwelijke politici en activisten in leiderschap en beleidsverandering. Shirin Musa sprak over vrouwelijk leiderschap, juridische moed en onafhankelijkheid, en deelde strategieën om patriarchale structuren in politiek en gemeenschap te doorbreken.

KENNIS ALS FUNDAMENT VOOR DUURZAME VERANDERING

De trainingen en lezingen van Femmes for Freedom versterken niet alleen het bewustzijn over vrouwenrechten, maar bouwen ook aan een wereldwijd netwerk van professionals en activisten die werken aan structurele gelijkheid. Door onze kennis en methoden te delen, stimuleren we wetgevende vooruitgang, inspireren we jonge leiders en brengen we internationale samenwerking op gang.

MEDIA

Onze stem bleef niet onopgemerkt. In 2024 was Femmes for Freedom zestien keer te zien en te lezen in de Nederlandse en Spaanse media. Grote dagbladen zoals Telegraaf, Volkskrant, Trouw en Algemeen Dagblad besteedden aandacht aan onze voortdurende strijd voor vrijheid, gelijkheid en rechtvaardigheid. Ook in de Spaanse pers werd onze aanpak geprezen als voorbeeld van daadkrachtig vrouwenrechtenwerk.

Bekijk een uitgebreid media-overzicht op: <https://www.femmesforfreedom.com/over-ons/in-de-media>

Expeditie Nederland (Omroep Max), 23 december 2024

Wereldverbeteraars in de regio

NOS, 21 december 2024

VVD en SP: bestrijding vrouwelijke genitale verminking moet beter, met meldplicht

De Volkskrant, 12 december 2024

Waarom heeft haast niemand het meer over vrouwenbesnijdenis?

De Telegraaf, 08 december 2024

Meisjesbesnijdenis: zero tolerance nodig

Nederlands Juristenblad, 05 december 2024

Femmes for Freedom teleurgesteld in Raad van State

Libelle, december editie 2024

Ik zal altijd blijven lobbyen voor vrouwen

De Telegraaf, 21 november 2024

Afghaans-Nederlandse Nadia (32) werd op haar twaalfde uitgehuwelijkt en 18 jaar mishandeld

NPO Radio1, 10 november 2024

Shirin Musa over vrouwen in Afghanistan

AD, 29 september 2024

Voorvechter vrouwenrechten sleept burgemeester voor rechter: 'Grijp in bij As-Soennah-moskee'

Achterhoek Nieuws, 14 maart 2024

Ontbijt op Internationale vrouwendag: 'Een wereld, duizend vrouwen'

Straatjournaal april 2024

Strijd op vele fronten

Trouw, 08 maart 2024

Voorzitter Femmes for Freedom dat zich inzet voor slachtoffers van huwelijkse gevangenschap

Vriendin, 5 t/m 11 maart

Vrouwenpower

Alkalima Digital, 01 maart 2024

Sé fiel a ti misma y toma tus propias decisiones | Entrevista a Shirin Musa

REVISTA TARA, 07 februari 2024

Shirin Musa pide que España reconozca el cautiverio marital como violencia de género

Maspalomas, 07 februari 2024

Shirin Musa denuncia el 'cautiverio marital' como violencia de género

Maspalomas24h, 06 februari 2024

Shirin Musa denuncia el 'cautiverio marital' como violencia de género

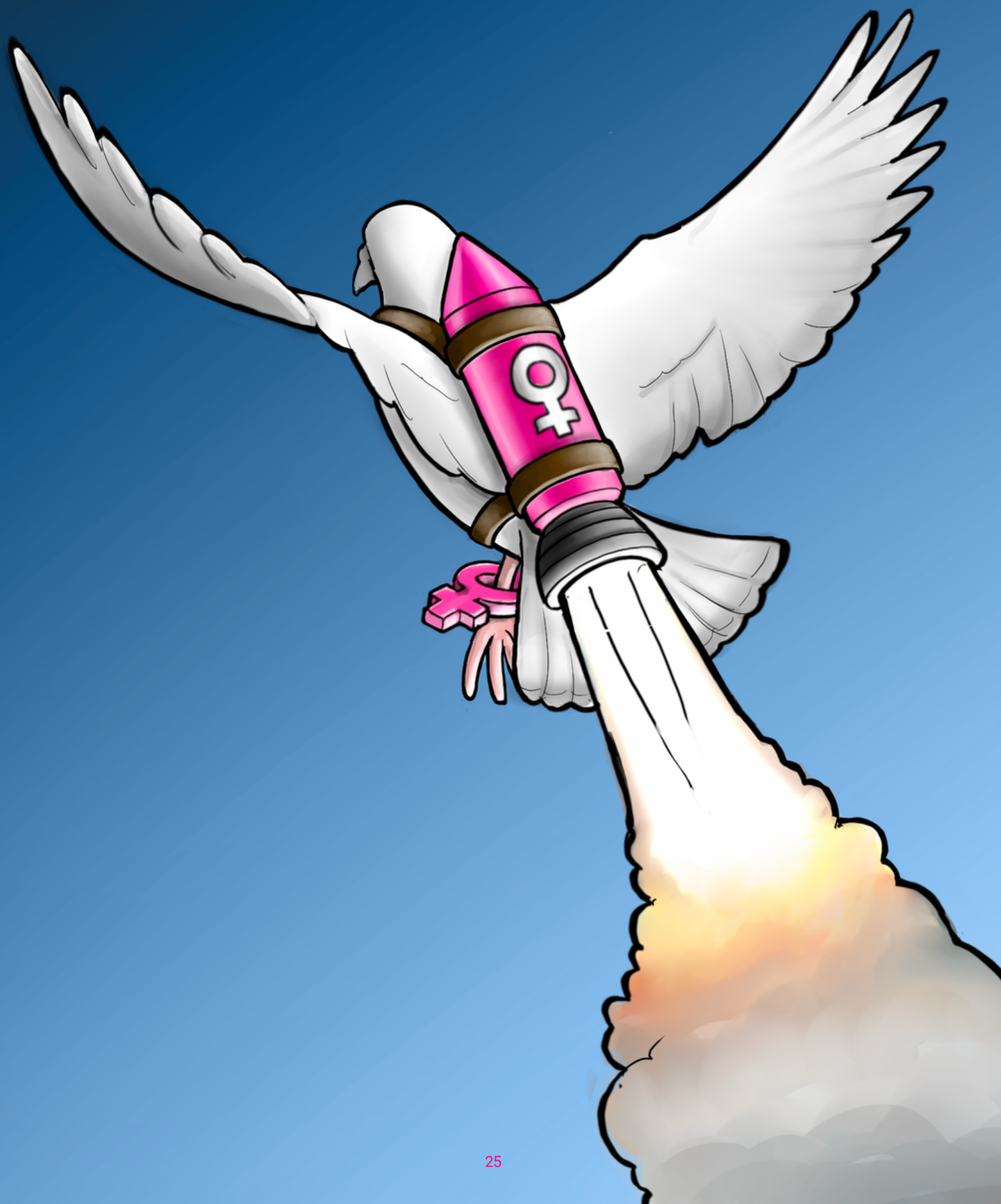
SolActualidad, 05 februari 2024

Mujeres atrapadas en el 'cautiverio marital', una realidad silenciada que denuncia Shirin Musa

La Provincia, 04 februari 2024

Shirin Musa: «Las mujeres con contextos migratorios son las personas más pobres del país»

In 2024 is de strijd van Femmes for Freedom mogelijk gemaakt door individuele donateurs en deze geweldige fontsen:

S.A.M.

Foundation for Agnosticism
& Meritocracy

HAELLA
stichting

Ministerie van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Gemeente Utrecht

STICHTING STRAW DOGS

Femmes for Freedom
Defending Girls and Women's Rights